

Julkisten hankintojen valvonnan tulosten raportointi 2021

Sisällysluettelo

1 Johdanto.....	4
2 Julkisten hankintojen valvonnan viides toimintavuosi.....	5
2.1 Katsaus vuonna 2021 vireille tulleisiin asioihin.....	5
2.2 Muita huomioita	7
3 Tilastotietoja viideltä ensimmäiseltä vuodelta	7
3.1 Toimenpidepyynnöt ja oma-aloitteiset selvitykset	7
3.2 Hallinnollisen ohjauksen päätökset ja markkinaoikeusesitykset	9
4 Hankintalain 144 §:n mukainen raportointi vuodelta 2021	11
4.1 Yhteenveto valvontatoiminnassa havaituista lainvastaisista menettelyistä ja avoimuuden tai syrjimättömyyden kannalta haitallisista menettelytavoista sekä niiden yleisimmistä taustatekijöistä	11
4.2 Yhteenveto hankintalain 139 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden määrästä ja sisällöstä (hallintolain 53 c §:n mukainen <i>hallinnollinen ohjaus</i>).....	11
4.2.1 Yleistä hallinnollisesta ohjauksesta	11
4.2.2 Salon kaupungin rakennusteknisten tuntitöiden hankinta.....	12
4.2.3 Hämeenlinnan kaupungin Kunta-Kati-tekoälyratkaisun hankinta	12
4.2.4 Ylivieskan kaupungin Jokilaaksojen pelastuslaitoksen sammutusauton hankintaa koskeva hankintamenettely	13
4.2.5 Elvera Oy:n helikopterisahausta, verkkojen tarkistuslentoja sekä häiriöaikaista partiolentoja koskeva hankinta	14
4.2.6 Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymän elvytyspalkeiden hankintaa koskeva hankintamenettely	14
4.2.7 Turun kaupungin Turun seudun tulkkikeskuksen tulkkauspalveluiden suorahankinta	15
4.2.8 Keski-Savon Jätehuolto liikelaitoskuntayhtymän jätteen keräys- ja kuljetuspalveluiden hankinta	16
4.2.9 Muuramen kunnan maa-aineshankinnat.....	16
4.2.10 Seinäjoen kaupungin pesu- ja puhdistusaineiden sekä siivous- tarvikkeiden hankinta.....	17
4.2.11 JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän pesulapalveluiden hankinnat.....	17
4.3 Yhteenveto hankintalain 140 §:ssä tarkoitettujen kieltopäätösten ja sitoumusten määrästä ja sisällöstä (<i>kieltopäätös</i>)	17

4.4	Yhteenveto hankintalain 141 §:ssä tarkoitettujen esitysten määrästä ja sisällöstä sekä esitysten johdosta annetuista tuomioistuinratkaisuksista (<i>markkinaoikeusesitys</i>)	18
4.4.1	Yleistä markkinaoikeusesityksistä	18
4.4.2	Viraston esitysten johdosta vuonna 2021 annetut tuomioistuinratkaisut	19
4.4.2.1	Puolangan kunnan sosiaali- ja terveystalouden hankinta	19
4.4.2.2	Kymsoten silmälääkäripalveluiden hankinta	20
4.4.2.3	KHO:n päätös 92/2021 (4.3.2021), Kainuun sairaanhoitopiirin kuvantamislaitteisto	20
4.4.3	Vuonna 2021 tehdyt hankintalain 141 §:n mukaiset markkinaoikeusesitykset	21

KKV/571/14.00.60/2022
16.5.2022

1 Johdanto

Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) tehtäväksi annettiin valvoa hankintalainsäädännön noudattamista 1.1.2017 voimaan tulleella lailla julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016, hankintalaki). Valvontatoimivalta koskee mainitun lain lisäksi myös vesi- ja energihuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016, erityisalojen hankintalaki) noudattamista.

Hankintalain mukaan jokainen, joka katsoo hankintayksikön menettelyn lain vastaisesti, voi tehdä Kilpailu- ja kuluttajavirastolle toimenpitepyynnön menettelyn lainmukaisuuden tutkimiseksi. Virasto voi ottaa toimivaltaansa kuuluvan asian tutkittavakseen myös omasta aloitteestaan. KKV voi antaa havaitsemansa lainvastaisuuden johdosta hankintayksikölle huomautuksen tai muuta hallintolain (434/2003) 53 c §:ssä tarkoitettua hallinnollista ohjausta, eli kiinnittää hankintayksikön huomiota hyvän hallinnon vaatimukseen, saattaa tämän tietoon käsityksensä lain mukaisesta menettelystä tai antaa huomautuksen. Lisäksi havaitessaan ilman hankintalain mukaista perustetta tehdyn suora-hankinnan KKV voi kieltää panemasta suora-hankintaa koskevan päätöksen täytäntöön. EU-kynnysarvot ylittävien suora-hankintojen osalta KKV voi myös tehdä markkinaoikeudelle esityksen seuraamusten, kuten seuraamusmaksun, sopimuskauden lyhentämisen tai hankintapäätöksen kumoamisen, määräämiseksi silloin, jos asiassa on jo tehty hankintasopimus. Sama koskee kansalliset kynnysarvot ylittäviä hankintalain liitteessä E tarkoitettuja palveluhankintoja tai käyttöoikeussopimuksia, jotka on tehty suora-hankintana ilman laissa säädettyä perustetta.

Hankintavalvonnan tehtävänä on varmistaa yleisen edun ja julkisten varojen käytön tehokkuuden kannalta keskeisten periaatteiden, kuten avoimuuden ja syrjimättömyyden, toteutuminen julkisissa hankinnoissa. Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontatoimintaa koskevien säännösten tarkoituksena on hankintalain esitöiden mukaan ollut antaa virastolle laaja hankintavalta laajamittaiseen tai yksityiskohtaiseen käsittelyyn otettavien asioiden valinnassa. KKV on keskittynyt hankintojen

valvonnassa ennen kaikkea laittomien suorahankintojen ja niihin rinnastuvien karkeasti virheellisten tai syrjivien hankintamenettelyjen valvontaan.¹

Kilpailu- ja kuluttajaviraston asettaessa toimenpidepyyntöjä tärkeysjärjestykseen olennaisia arviointiperusteita ovat olleet kyseessä olevan hankinnan arvo ja hankintamenettelyn väitetyn virheen luonne ja vaikutukset: virasto keskittyy selvittämään karkeasti lainvastaisia rikkomuksia ennemmin kuin vähäisiä muotovirheitä, joilla välttämättä ei ole ollut vaikutusta kilpailutuksen lopputulokseen. KKV voi jättää ryhtymättä toimenpiteisiin myös, kun ei voida pitää todennäköisenä, että hankinnassa on kyse laittomasta suorahankinnasta tai muusta hankintalain vastaisesta menettelystä tai kun viraston tietoon tuodut seikat eivät vaikuta todenperäisiltä.

Hankintalain mukaan KKV:n on raportoitava valvontatoiminnastaan vuosittain. Raportissa on lain 144 §:n mukaan oltava yhteenveto:

- 1) valvontatoiminnassa havaituista lainvastaisista menettelyistä ja avoimuuden tai syrjimättömyyden kannalta haitallisista menettelytavoista sekä niiden yleisimmistä taustatekijöistä;
- 2) 139 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden määrästä ja sisällöstä;
- 3) 140 §:ssä tarkoitettujen kieltopäätösten ja sitoumusten määrästä ja sisällöstä;
- 4) 141 §:ssä tarkoitettujen esitysten määrästä ja sisällöstä sekä esitysten johdosta annetuista tuomioistuinratkaisuksista.

Tässä raportissa on tarkasteltu erikseen kutakin edellä mainittua kohtaa vuoden 2021 osalta. Lisäksi raportti sisältää katsauksen KKV:n valvontatoiminnan viidentenä toimintavuotena vireille tulleisiin asioihin sekä tilastotietoja vuosilta 2017–2021.

2 Julkisten hankintojen valvonnan viides toimintavuosi

2.1 Katsaus vuonna 2021 vireille tulleisiin asioihin

Vuonna 2021 Kilpailu- ja kuluttajavirastossa tuli vireille yhteensä 62 julkisten hankintojen valvontaan liittyvää asiaa. Yksi vireille tulleista asioista ei koskenut toimenpidepyyntöjen perusteella käynnistettyjä tai

¹ Hallituksen esitys eduskunnalle hankintamenettelyä koskeväksi lainsäädännöksi, HE 108/2016 vp, s. 231.

KKV/571/14.00.60/2022
16.5.2022

viraston oma-aloitteisesti käynnistämiä selvityksiä hankintalain vastaisesta toiminnasta.² Virasto sai vuoden aikana 31 hankintojen valvontaa koskevaa toimenpidepyyntöä ja noin 200 vihjettä³ eri yhteydenotokanavien kautta. Vihjeiden määrä pysyi edelliseen vuoteen verrattuna samalla tasolla, kun taas toimenpidepyyntöjen määrä kasvoi hieman. Toimenpidepyyntöjen lisäksi virasto otti 30 asiaa tutkittavaksi omasta aloitteestaan selvitystensä ja vihjeiden perusteella.

Vuonna 2021 vireille tulleista asioista 43:ssa KKV:n arvioinnin lähtökohdana oli epäily siitä, että kyseessä on ilman hankintalain mukaista perustetta toteutettu suorahankinta.⁴ Näistä suorahankinta-asioista 13 tuli vireille toimenpidepyynnöllä ja loput viraston omien selvitysten, media-seurannan ja vihjeiden kautta. Määrä on säilynyt samalla tasolla edelliseen vuoteen verrattuna.

Vireille tulleista suorahankinta-asioista yhdeksässä käsiteltiin sopimusmuutoksia. Sellaisia tapauksia, joissa olisi arvioitu ainoastaan hankintalain 40 §:n tai 41 §:n mukaisten suorahankintaperusteiden edellytysten olemassaoloa, tuli edellisten vuosien tapaan vireille varsin vähän. Suorahankintaa koskeneiden asioiden yhteydessä arvioitiin usein hankintalain soveltamisalaan liittyviä kysymyksiä, kuten hankintayksikköaseman määritelmän täyttymistä, hankintojen pilkkomista ja kynnsarvojen ylittymistä sekä sekamuotoisia sopimusjärjestelyjä.

Edellisen vuoden tapaan enemmistö toimenpidepyynnön perusteella vireille tulleista asioista koski muita kuin epäiltyjä suorahankintoja tai sopimusmuutoksia. Muut kuin suorahankintoja tai sopimusmuutoksia koskeneet selvityspyynnöt koskivat pääasiassa tarjouspyynnön syrjivyyttä ja hankintayksikön muita syrjiviä menettelyitä tarjousmenettelyn aikana. Muutamissa toimenpidepyynnöissä oli kyse hankinnoista, jotka jäivät hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle.

Vuonna 2021, kuten aiempinakin toimivuosina, valtaosa viraston vireille tulleista asioista koski kuntien ja kuntayhtymien hankintoja. Lisäksi useampi vireille tullut asia koski julkisoikeudellisen laitoksen hankintoja. Vuoden 2021 aikana vireille tulleista asioista 47 käsittely päättyi saman

² Tämä asia on ollut poliisin lausuntopyyntö hankintoihin liittyvässä asiassa.

³ Mukaan on laskettu kaikki vihjeet, jotka jollain tavalla liittyvät julkisiin hankintoihin. Vihjeen pääasiallinen kohde voi olla kuitenkin muu kilpailuasias.

⁴ Ilman hankintalain mukaista perustetta toteutetun suorahankinnan käsite on ymmärretty tässä yhteydessä laajasti, käsittäen muun muassa hankintasopimukseen tehdyt muutokset, joille ei ole lainmukaista perustetta.

vuoden aikana. Vireille tulleista asioista 15 oli vuoden 2022 alussa edelleen vireillä.

2.2 Muita huomioita

Koronapandemian vuoksi viraston hankintojen valvonnan asiantuntijat olivat pääosin etätöissä vuonna 2021. Etätyöskentely ei vaikuttanut varsinaiseen valvontatoimintaan, mutta pandemian takia sidosryhmätapaamisia oli jonkin verran aiempaa vähemmän. Virastossa oli vireillä yksittäisiä asioita, joissa hankinnan kohde liittyi suoraan koronapandemian torjuntaan. Lisäksi muutamissa asioissa, kuten myöhemmin tässä raportissa käsiteltävissä Salon kaupungin rakennusteknisten tuntiöiden hankinnassa ja Seinäjoen kaupungin pesu- ja puhdistusaineiden sekä siivoustarvikkeiden suorahankinnassa, kilpailutuksen viivästyminen perusteltiin koronatilanteella.

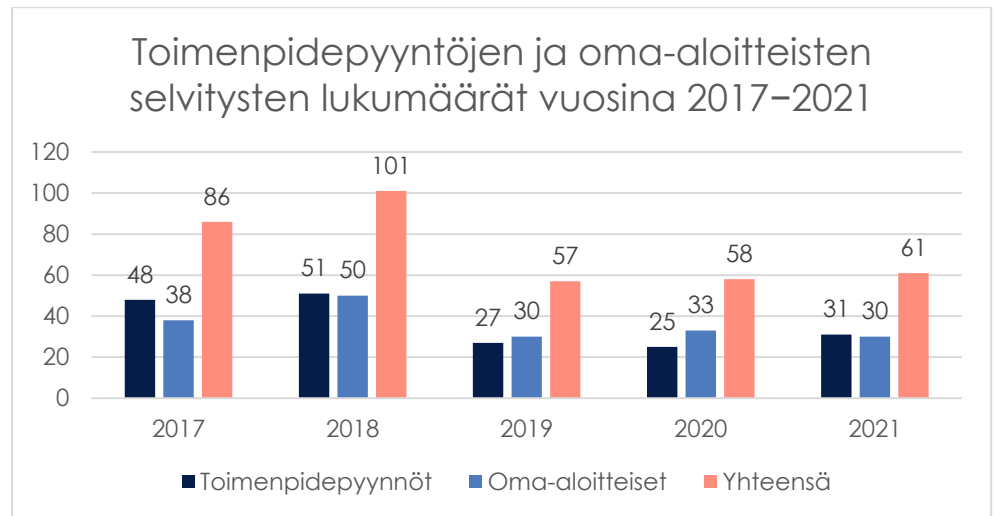
Vuoden 2021 aikana viraston saamista yhteydenotoissa ja vireille saatetuissa tapauksissa korostuivat aiempien vuosien tapaan epäilyt sosiaali- ja terveysalan hankintoihin liittyvistä hankintalainvastaisuuksista. Vireillä olleista asioista reilu kymmenesosa koski erilaisia sosiaali- ja terveysalan palvelu- ja tavarahankintoja. Toisena selvästi joukosta erottuvana toimialana olivat kuljetuspalveluiden hankinnat, joita vuonna 2021 oli käsittelyssä yhteensä 13. KKV:n arvion mukaan kuljetuspalveluhankintojen määrän korostumiseen valvontatoiminnossa on muun ohella vaikuttanut alan toimijoiden oma aktiivisuus. Suurin osa kuljetuspalveluihin liittyvistä asioista tulikin vireille toimenpidepyynnöllä.

KKV:n arvioitavana on ollut yhä useammin myös laajoja ja monimutkaisia kokonaisuuksia, joissa keskeisenä kysymyksenä on ollut hankintalain soveltuminen toteutettuun järjestelyyn.

3 Tilastotietoja viideltä ensimmäiseltä vuodelta

3.1 Toimenpidepyynnöt ja oma-aloitteiset selvitykset

Oheisessa kaaviossa on yhteenveto hankintojen valvonnan viiden ensimmäisen toimintavuoden tapausmääristä. Kaaviossa on eroteltu viraston saamat toimenpidepyynnöt sekä oma-aloitteisesti vireille tulleet asiat.

Vertailtaessa viiden ensimmäisen toimintavuoden aikana vireille tulleiden asioiden lukumääriä voidaan huomata, että kahtena ensimmäisenä valvontavuotena sekä toimenpidepyyntöjä että oma-aloitteisesti vireille tulleita asioita on ollut keskimääräistä enemmän. Vuosina 2019–2021 tapausmäärät ovat puolestaan vakiintuneet hyvin samalle tasolle, eikä toimenpidepyyntöjen ja oma-aloitteisesti vireille tulleiden asioiden keskinäisessä suhteessa ole ollut merkittäviä eroja.

Oma-aloitteisten tutkintojen taustalla on viraston oman aktiivisen selvitystyön lisäksi usein ulkopuolelta tullut julkisia hankintoja koskeva vihje. Vaikka toimenpidepyyntöjen määrä onkin valvontatoiminnan alkuvuosista hieman laskenut, on viraston saamien hankintavihjeiden määrä sen sijaan ollut nousujohteinen.⁵ Viraston tekemän priorisoinnin ja toimenpiteisiin ryhtymisen kannalta merkitystä ei ole sillä, tuodaanko epäilty hankintalainvastaisuus viraston tietoon toimenpidepyynnöllä vai annetaanko siitä virastolle vihje. Sen sijaan toimenpidepyynnön tai vihjeen sisältö ratkaisee sen, aletaanko asiaa selvittää alustavaa arviointia pidemmälle. Suuri osa viraston saamista vihjeistä on tietojen osalta ollut siten puutteellisia, ettei viraston ole ollut tarkoituksenmukaista käynnistää selvityksiä niiden perusteella. Tämän vuoksi virasto on vuoden 2021 aikana kehittänyt hankintojen valvonnalle oman vihjelomakkeen, joka ohjaa vihjaajaa paremmin tarvittavan tiedon antamisessa. Vihjeen jättämisen halutaan olevan helppo tapa kertoa virastolle epäilemästään lainvastaisuudesta ilman, että vihjaajan tarvitsee välttämättä paljastaa henkilöllisyyttään tietoja antaessaan.

⁵ Esimerkiksi vuonna 2018 vihjeitä tuli noin 80 ja vuonna 2019 puolestaan noin 150 kappaletta.

KKV/571/14.00.60/2022
16.5.2022

Tapausten lukumääriä tarkasteltaessa on huomioitava, että virasto tekee vuosittain useista tapauksista esiselvitystä, joka ei välttämättä johda asian vireilletuloon, eikä siten näy lukumääriä koskevissa tilastoissa. Ensimmäisten toimintavuosien jälkeen virasto on pystynyt paremmin jo esiselvitysvaiheessa tunnistamaan lisäselvitystä vaativat ja mahdolliset puuttumiskynnyksen ylittävät tapaukset.

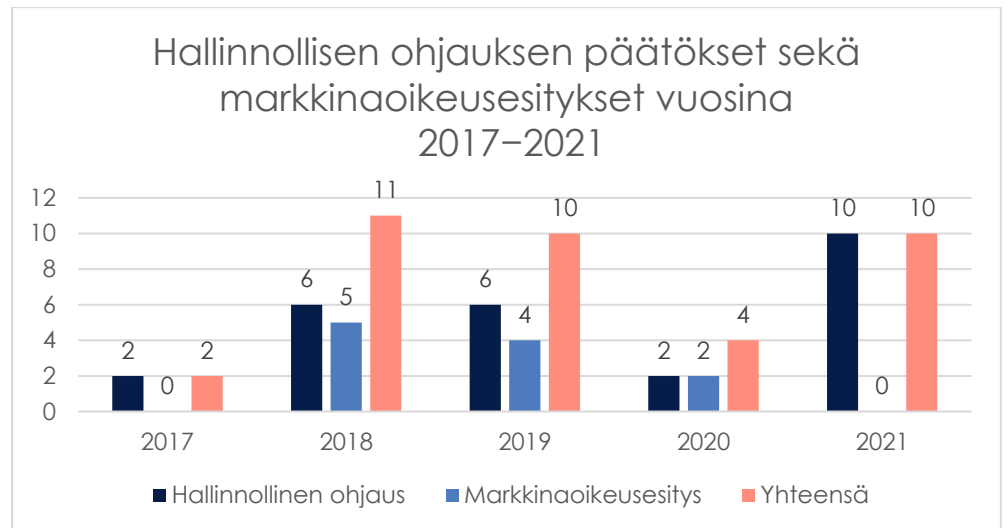
Jokaisessa oma-aloitteisesti vireille tulleessa tapauksessa virasto selvittää asiaa lähettämällä hankintayksikölle vähintään yhden selvityspyynnön. Toimenpidepyynnöllä vireille tullutta asiaa puolestaan ei välttämättä priorisoida valvontatoiminnossa, eikä sitä näin ollen aina selvitetä alustavaa arviointia pidemmälle. Tyypillisesti tämä johtuu siitä, että toimenpidepyynnön perusteella vireille tullut asia koskee muuta kuin epäiltyä suorahankintaa tai sopimusmuutosta. Useissa toimenpidepyynnöissä kyse on avoimesti kilpailutetusta hankinnasta, joissa asianosaisilla on myös itsellään käytössä muutoksenhakukeinot. Suurin osa valvontatoiminnossa priorisoiduista ja toimenpiteisiin johtaneista asioista on käynnistetty viraston oma-aloitteisena tutkintana.

Hankintojen valvonnassa oma-aloitteisesti vireille otettujen tapausten lukumäärään vaikuttavat useat seikat, kuten kulloinkin selvitettävänä olevien tapausten laatu ja laajuus sekä käytettävissä olevat henkilöstöresurssit ja asiantuntijoiden muut kuin varsinaiseen tapauksenkäsittelyyn liittyvät tehtävät. Vuoden 2021 aikana hankintojen valvonta on osallistunut virastossa esimerkiksi sidosyksiköiden ulosmyyntiä koskevan selvityksen⁶ tekemiseen.

3.2 Hallinnollisen ohjauksen päätökset ja markkinaoikeusesitykset

Seuraavaan kaavioon on koottu lukumäärät hankintojen valvonnan vuosina 2017–2021 selvittämistä asioista, joissa virasto on ryhtynyt toimenpiteisiin.

⁶ Sidosyksiköiden ulosmyynti -selvityksen loppuraportti. Kilpailu- ja kuluttajaviraston tutkimusraportteja 2/2022.

Kaaviosta huomataan, että hankintojen valvonnan perustamisvuonna 2017 toimenpiteisiin johtaneita asioita oli ainoastaan kaksi. Aloitusvuoden jälkeen sekä vuosina 2018 että 2019 hallinnollisen ohjauksen päätöksiä ja markkinaoikeusesityksiä on ollut lähes sama määrä. Vuonna 2020 määrä on puolestaan ollut selvästi pienempi. Tätä selittää osaltaan edellisvuoden HUSin hankintoihin kohdistunut laaja selvitystyö ja sen seurauksena tehdyt markkinaoikeusesitykset, jotka annettiin vuoden 2019 lopulla. Kyseinen tutkinta vei laajasti koko hankintojen valvonnan resurssia, eikä samanaikaisesti ollut vireillä useita muita selvitystoimenpiteitä. Kun selvityksiä pystyttiin tekemään taas enemmän, tuli tutkinnassa esille puuttumiskynnyksen ylittäviä tapauksia, joista osassa annettiin päätös vasta vuoden 2021 puolella.

Toimenpiteisiin johtaneiden asioiden vuosittainen määrä voi luonnollisesti vaihdella, vaikka tehtyjen selvitysten lukumäärä pysyisi tasaisena. Useimmiten kyse on siitä, että selvityksissä ei löydetä sellaista lainvastaisuutta, jossa viraston olisi syytä ryhtyä toimenpiteisiin. Kyse voi olla myös tilanteesta, jossa virastolla ei ole ajallista toimivaltaa puuttua sinänsä lainvastaiseksi katsottavaan menettelyyn.

Osassa selvitettyjä asioita virastolla on hankinnan arvon, hankinnan tekoajankohdan tai lainvastaisuuden laadun vuoksi toimivaltaa antaa hankintayksikölle ainoastaan hallinnollista ohjausta. Muutamissa tapauksissa virasto on antanut hallinnollista ohjausta myös laittomia suorahankintoja koskevissa tapauksissa, joissa asia olisi ollut mahdollista viedä markkinaoikeuteen. Virasto harkitsee tapauskohtaisesti, millaisiin toimenpiteisiin asiassa on syytä ryhtyä. Vuonna 2021 yhdessäkään asiassa ei päädytty tekemään esitystä markkinaoikeudelle seuraamusten määräämiseksi.

4 Hankintalain 144 §:n mukainen raportointi vuodelta 2021

4.1 Yhteenveto valvontatoiminnassa havaituista lainvastaisista menettelyistä ja avoimuuden tai syrjimättömyyden kannalta haitallisista menettelytavoista sekä niiden yleisimmistä taustatekijöistä

Vuonna 2021 Kilpailu- ja kuluttajavirasto sai selvityksensä päätökseen kymmenen sellaisen tapauksen osalta, joissa virasto oli selvityksensä perusteella havainnut hankintayksikön toimineen hankintalain vastaisesti ja katsoi aiheelliseksi ryhtyä hankintalain mukaisiin toimenpiteisiin. KKV päätyi antamaan hankintayksiköille hallintolain 53 c §:n mukaista hallinnollista ohjausta kymmenessä vuonna 2021 päätetyssä asiassa. Vuonna 2021 markkinaoikeus antoi ratkaisunsa kahdessa asiassa, joista KKV teki 141 §:n mukaisen esityksen markkinaoikeudelle vuoden 2020 aikana. Lisäksi korkein hallinto-oikeus antoi vuoden 2021 aikana ratkaisun asiasta, jonka markkinaoikeus oli ratkaissut vuonna 2019 KKV:n esityksen mukaisesti.

Tapauksissa, joissa virasto katsoi olevan aiheutta ryhtyä toimenpiteisiin vuonna 2021, oli kysymys muun muassa suoramarkkinaperusteiden virheellisestä tulkinnasta ja olennaisista sopimusmuutoksista, soveltamisalapoikkeuksen edellytyksistä sekä virheellisestä hankinnan kohteen kuvaamisesta tarjouspyynnössä. Yhdessä tapauksessa kyse oli erityisalojen hankintalain soveltamisalaan kuuluvasta hankintamenettelyistä.

KKV:n päätösten sekä markkinaoikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen sisältöä on kuvattu yksityiskohtaisemmin jäljempänä.

4.2 Yhteenveto hankintalain 139 §:ssä tarkoitettujen toimenpiteiden määrästä ja sisällöstä (hallintolain 53 c §:n mukainen *hallinnollinen ohjaus*)

4.2.1 Yleistä hallinnollisesta ohjauksesta

Hankintalain 139 §:n mukaan hankinta-asiaa koskevan toimenpidepyynnön tekemiseen ja käsittelyyn sovelletaan, mitä hallintolain 8 a luvussa säädetään hallintokantelusta. Virasto voi ottaa hankintojen valvontaan liittyvän asian käsittelyyn myös omasta aloitteestaan.

Hallintolain 53 c §:n mukaan valvova viranomainen voi asiassa antamassaan ratkaisussa kiinnittää valvottavan huomiota hyvän hallinnon vaatimuksiin tai saattaa tämän tietoon käsityksensä lain mukaisesta menettelyistä. Jos tätä ei asian kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat

KKV/571/14.00.60/2022
16.5.2022

huomioon ottaen pidetä riittävänä, valvottavalle voidaan antaa huomautus, jollei kantelun kohteena oleva teko luonteensa tai vakavuutensa perusteella anna aiheutta ryhtyä toimenpiteisiin muussa laissa säädetyn menettelyn käynnistämiseksi.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston hankintayksiköille antaman hallinnollisen ohjauksen tarkoituksena on lisätä hankintayksiköiden tietoa hankintalainsäädännön soveltamisesta ja velvoitteista. Kyseessä on siten ohjaava valvonta ja ohjauksen tavoitteena on vaikuttaa hankintayksiköiden toimintaan jatkossa.

Vuonna 2021 Kilpailu- ja kuluttajavirasto antoi kymmenen hallinnollisen ohjauksen päätöstä, joista yhdeksässä hankintayksikölle annettiin huomautus ja yhdellä päätöksellä kiinnitettiin huomiota hankintalainsäädännön noudattamiseen. Asioista kahdeksan tuli vireille viraston omasta aloitteesta ja kaksi toimenpidepyynnöllä.

4.2.2 Salon kaupungin rakennusteknisten tuntitöiden hankinta

Salon kaupunki kilpailutti vuonna 2017 rakennusurakoiden tuntityöt ja perusti usean toimittajan puitejärjestelyn. Puitejärjestelyn ehtojen mukaan rakennustyöt tuli hankkia etusijajärjestyksen mukaisesti mukaan valituilta urakoitsijoilta. Kilpailutuksen yhteydessä ei tehty lainkaan kirjallisia sopimuksia.

KKV katsoi, että Salon kaupunki menetteli vuonna 2019 vastoin puitejärjestelyssä asetettuja ehtoja, kun se osti hankintakokonaisuuteen kuuluvia rakennustöitä myös muilta kuin puitejärjestelyyn valituilta toimittajilta arviolta yli 100 000 eurolla. Tuntitöiden hankintoja jatkettiin lisäksi vuonna 2020, vaikka kilpailutettu puitejärjestely ja siihen sisältyvä optiokausi eivät olleet enää voimassa. Tuntitöitä hankittiin vuonna 2020 yhteensä noin 230 000 eurolla ilman hankintalain mukaista kilpailutusta. Kaupunki perusteli uuden kilpailutuksen viivästymistä muun muassa koronatilanteella. KKV katsoi, että esitetyt syyt eivät ole hankintalain mukaisia suorahankintaperusteita.

Virasto antoi 14.1.2021 Salon kaupungille huomautuksen hankintalain noudattamatta jättämisestä.

4.2.3 Hämeenlinnan kaupungin Kunta-Kati-tekoälyratkaisun hankinta

Hämeenlinnan kaupunki sopi kesäkuussa 2020 Kunta-Kati -nimisen chatbot-ohjelman hankkimisesta kaupungin verkkosivuille. Sopimuksen ennakoitu arvo oli 115 400 euroa. Hämeenlinnan kaupunki oli jo aiemmin 24.2.2020 julkaissut hankinnasta suorahankintailmoituksen.

KKV/571/14.00.60/2022
16.5.2022

Kaupunki perusteli suorahankintaa hankintalain 40 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisilla teknisillä syillä. Kaupungin mukaan Kunta-Kati -chatbotin teknisten ominaisuuksien ansiosta sitä voidaan kehittää yhdessä muiden samaa ohjelmistoa käyttävien kuntien kanssa ja muun muassa hyödyntää kuntien yhteistä kysymyspankkia. Viraston näkemyksen mukaan suorahankinnalle ei ollut perustetta. Hankinta olisi pitänyt kilpailuttaa, sillä myös muilta palveluntarjoajilta löytyi vastaavia ratkaisuja, eikä kaupunki osoittanut selvityksessään, että muut toimittajat eivät voisi tuottaa palvelua.

Virasto antoi 5.2.2021 Hämeenlinnan kaupungille huomautuksen hankintalain noudattamatta jättämisestä.

4.2.4 Ylivieskan kaupungin Jokilaaksojen pelastuslaitoksen sammutusauton hankintaa koskeva hankintamenettely

Ylivieskan kaupungin alaisuudessa toimiva Pohjois-Pohjanmaan alueen kuntien pelastustoimea hoitava Jokilaaksojen pelastuslaitos julkaisi tammikuussa 2020 uuden sammutusauton hankintaa koskevan hankintailmoituksen. Hankinnan ennakoitu kokonaisarvo oli noin 360 000 euroa.

Hankintaa koskevassa tarjouspyynnössä nimettiin lukuisia valmistajia ja näiden valmistajien nimenomaisia tuotteita osana sammutusauton teknisiä vähimmäisvaatimuksia, eikä tarjouspyynnöstä käynyt ilmi, että myös vastaava toisen valmistajan tuote voisi tulla kyseeseen. Hankintayksikkö perusteli valmistajien ja tuotteiden nimeämistä tarjouspyynnössä muun muassa tavoitteella keskittää kaluston huolto ja varaosien hankinta. Virasto arvioi, että esimerkiksi palopumpun valmistajan ja mallin nimeämisen osalta hankintayksikkö ei tuonut esiin syitä, joiden perusteella hankinnan kohdetta ei olisi ollut mahdollista kuvata riittävän selvästi ja täsmällisesti ilman viittausta valmistajaan. Virasto totesi lisäksi, että vaikka esimerkiksi palopumpun katsottaisiinkin olevan sellainen hankinnan kohteen osa, jota ei olisi ilman nimettyyn valmistajaan ja malliin viittaamista ollut mahdollista kuvata riittävän täsmällisesti ja selvästi, tarjouspyyntöön olisi tullut sisällyttää ilmaisu "tai vastaava", mikä olisi mahdollistanut ominaisuuksiltaan ja laadultaan nimettyä palopumppua vastaavien pumppujen tarjoamisen osana ajoneuvohankintaa.

Virasto antoi 19.3.2021 Ylivieskan kaupungille huomautuksen hankintalain noudattamatta jättämisestä.

KKV/571/14.00.60/2022
16.5.2022

4.2.5 Elvera Oy:n helikopterisahausta, verkkojen tarkistuslentoja sekä häiriöaikaisia partiolen- toja koskeva hankinta

Elvera Oy on erityisalojen hankintalain mukainen julkinen yritys, joka rakentaa sähkön, veden, lämmön sekä tietoliikenteen infraverkkoja sekä huolehtii niiden kunnossapidosta, ylläpidosta ja vianhoidosta. Elvera pyysi 3.1.2020 tarjouksia sähköverkkojen johtokatujen helikopterisahauksesta, lentotarkistuksista ja häiriöaikaisista partiolennoista. Tarjouspyyntö toimitettiin sähköpostitse kuudelle alalla toimivalle yritykselle. Tarjouspyynnön kohteena olevien palveluiden ennakoitu kokonaisarvo kaikille tarjouspyynnön kattamille alueille oli yhteensä yli miljoona euroa. Hankinnasta ei julkaistu erityisalojen mukaista hankintailmoitusta.

Elvera Oy katsoi, että hankinnan tarkoituksena oli jälleenmyynti ulkopuolisille ja perusteli hankintailmoituksen julkaisematta jättämistä erityisalojen hankintalain 19 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaisella soveltamisalapoikkeuksella. KKV katsoi kuitenkin, että palveluiden myynti ei tapahtunut ulkopuolisille tahoille laissa tarkoitetulla tavalla. Elvera jälleenmyi hankkimiaan sahaus-, tarkistus- ja partiolentopalveluita erityisalojen hankintalain mukaiselle yhteisyritykselle, jonka se itse osittain omistaa. Sidonnaisuuden vuoksi palvelut ostaneella yrityksellä oli ollut erityisalojen hankintalain perusteella oikeus suorahankintaan nimenomaan Elveralta. Virasto katsoi, että kyseisissä olosuhteissa Elveralla oli tosiasiallinen erityisoikeus palveluiden myyntiin, eivätkä muut olleet voineet myydä palveluita samoin edellytyksin. Hankinnasta olisi siten pitänyt julkaista erityisalojen hankintalain mukainen hankintailmoitus.

Virasto kiinnitti 26.4.2021 Elveran huomion erityisalojen hankintalain noudattamiseen ja erityisesti lain soveltamisalapoikkeuksen edellytyksiin. Ratkaisu oli valvontatoiminnassa ensimmäinen, jossa KKV puuttui erityisalojen hankintalain soveltamisalaan kuuluvaan hankintaan.

4.2.6 Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymän elvytyspalkeiden hankintaa koskeva hankintamenettely

HUS teki 13.10.2020 suorahankintapäätöksen elvytyspalkeiden ja niihin liittyvien kulutustarvikkeiden hankinnasta. HUS pyysi tarjoustusta vain yhdeltä toimittajalta, jolta se oli aiemminkin hankkinut vastaavia elvytyspalkeita. HUS esitti, että valitun toimittajan elvytyspalkeet ovat hankintayksikön tietojen mukaan ainoat markkinoilla olevat palkeet, jotka ovat yhteensopivia HUSilla jo käytössä olevien elvytyspalkeiden kanssa.

KKV/571/14.00.60/2022
16.5.2022

HUSin näkemys markkinoilla olevista tarjoajista sekä elvytyspalkeiden yhteensopivuudesta perustui vuonna 2016 tehtyyn kilpailutukseen, eikä markkinaa ollut selvitetty tämän jälkeen. HUS ei myöskään ollut tuonut esille perusteltua syytä, jonka perusteella uusien elvytyspalkeiden tulisi olla yhteensopivia aiemman elvytyspaljekannan kanssa. KKV katsoi, ettei neljä vuotta sitten tehtyä kilpailutusta voitu pitää riittävänä selvityksenä markkinatilanteesta, eikä asiassa tullut esiin myöskään seikkoja, joiden perustella jokin muu suorahankintaperuste olisi soveltunut tapaukseen.

Virasto antoi 21.6.2021 HUSille huomautuksen hankintalain noudattamatta jättämisestä.

4.2.7 Turun kaupungin Turun seudun tulkkikeskuksen tulkkauspalveluiden suorahankinta

Turun seudun tulkkikeskus tuottaa viranomaisten asiakastyössään tarvitsemia asiointitulkkauk- ja käännöspalveluita. Turun seudun tulkkikeskus oli hankkinut tulkkauksta työsuhteessa olevien ja freelancer-tulkkien lisäksi myös ostopalveluna yksityisiltä palveluntuottajilta. Asiassa saadun selvityksen perusteella vuonna 2020 asiointitulkkauksta oli tilattu ostopalveluna yli 100 000 eurolla. Tulkkauspalveluiden hankintoja ei ollut kilpailutettu. Palveluntuottajien kanssa ei ollut solmittu kirjallisia hankintasopimuksia, vaan yhteistyöstä ja esimerkiksi palvelun hinnoittelusta ja muista ehdoista oli sovittu sähköpostitse, puhelimitse, kasvotusten tai neuvottelualustoilla.

Tulkkikeskuksen selvityksen mukaan mahdollisesti markkinoilta jatkossa tarvittavat palvelut oli suunniteltu kilpailutettavaksi tulkkikeskuksen organisaatiomuutoksen loppuun saattamisen jälkeen. Lisäksi tulkkikeskus toi esille, että minkään yksittäisen tulkkauškielen toimeksiantojen määrä kalenterivuodessa ei ylittänyt hankintalain mukaista kynnyksarvoa. Ratkaisussaan KKV kuitenkin katsoi, että asiointitulkkauksessa tarvittavien eri kielten tulkkauspalvelut ovat lähtökohtaisesti samaan luontevaan hankintakokonaisuuteen kuuluvia hankintoja. Näiden hankintojen yhteenlaskettu kokonaisarvo oli myös vuonna 2020 ylittänyt hankintalain mukaisen kynnyksarvon.

Hankintoihin ei soveltunut mikään suorahankintaperuste ja KKV katsoi ratkaisussaan, että Turun seudun tulkkikeskuksen olisi pitänyt kilpailuttaa markkinoilta tarvitsemansa asiointitulkkauspalveluiden hankinnat julkaisemalla niistä hankintalain mukainen hankintailmoitus. Virasto antoi 24.6.2021 Turun kaupungille huomautuksen hankintalain noudattamatta jättämisestä.

KKV/571/14.00.60/2022
16.5.2022

4.2.8 Keski-Savon Jätehuolto liikelaitoskuntayhtymän jätteen keräys- ja kuljetuspalveluiden hankinta

Keski-Savon Jätehuolto oli kilpailuttanut Varkauden kaupungin sekä Juvan, Joroisten, Heinäveden ja Leppävirran kuntien jätteen keräys- ja kuljetuspalvelut vuonna 2016. Hankinta tehtiin vuosiksi 2017–2022, lisäksi hankinta sisälsi kahden vuoden mittaisen optiokauden. Kahdelle urakka-alueelle valitulla toimittajalla oli kuitenkin kesästä 2018 lähtien vaikeuksia toteuttaa jätekuljetuksia sovitulla tavalla. Palvelun suoritusvaikeuksien ratkaisemiseksi Keski-Savon Jätehuolto sopi kesällä 2019, että toimittajan puolesta jätekuljetuksia alkaa hoitaa alihankkija. Myös alihankkijaksi valittu yritys oli osallistunut alkuperäiseen kilpailutukseen.

Kun alihankkija alkoi hoitaa kuljetuksia, jätekuljetuksista maksettavaa hintaa korotettiin vastaamaan alihankkijan kilpailutukseen antamaa tarjoushintaa. Hintaa korotettiin lisäksi indeksikorotuksella ja ylimääräisellä korotuksella. Viraston näkemyksen mukaan sopimuksen hinnan korottaminen vastaamaan alihankkijan tarjoushintaa korotuksineen oli hankintalaissa tarkoitettua sopimuksen olennaista muuttamista.

Virasto antoi 6.7.2021 Keski-Savon Jätehuollon liikelaitoskuntayhtymälle huomautuksen hankintalain noudattamatta jättämisestä.

4.2.9 Muuramen kunnan maa-aineshankinnat

Muuramen kunta teki vuonna 2020 maa-aineshankintoja kahdelta yritykseltä yhteensä 698 736 eurolla ilman hankintalain mukaista kilpailutusta. Hankinnoista ei tehty kirjallista sopimusta tai hankintapäätöstä, vaan maa-ainestarjoukset oli pyydetty kohteittain sähköpostitse. Hankintoja ei ollut kilpailutettu hankintalain mukaisesti myöskään aiempina vuosina. Vuonna 2018 ostoja oli tehty samoilta kahdelta yritykseltä yhteensä 438 352 eurolla ja vuonna 2019 puolestaan 921 714 eurolla. Hankintayksikkö ei vedonnut mihinkään hankintalain mukaisista suorahankintaperusteista, vaan suorahankintoja perusteltiin muun muassa sillä, että toimijat olivat paikallisia ja siten tunnettuja. Hankintojen kilpailuttaminen aloitettiin tilintarkastajan kiinnitettyä huomiota asiaan. KKV katsoi, että Muuramen kunnan olisi pitänyt kilpailuttaa maa-aineshankinnat julkaisemalla niistä hankintalain mukainen hankintailmoitus.

Virasto antoi 22.10.2021 Muuramen kunnalle huomautuksen hankintalain noudattamatta jättämisestä.

4.2.10 Seinäjoen kaupungin pesu- ja puhdistusaineiden sekä siivoustarvikkeiden hankinta

Seinäjoen kaupunki oli kilpailuttanut pesu- ja puhdistusaineiden sekä siivoustarvikkeiden hankinnat vuonna 2015. Kaupunki jatkoi sopimuksia sopimuskauden päättymisen jälkeen kirjallisesti alkuperäisin ehdoin aikaväleille 1.6.2018 – 31.10.2018 sekä 1.11.2018 – 31.12.2018. Tämän jälkeen hankintoja jatkettiin ilman kirjallisten sopimusten allekirjoittamista. Vuonna 2020 tuotteita hankittiin ilman kilpailutettua sopimusta noin 148 000 eurolla ja vuoden 2021 tammi-elokuun aikana noin 90 000 eurolla.

Hankintayksikkö perusteli kilpailuttamatta tehtyjä hankintoja kilpailutuksen viivästymisellä. Viivästymistä kaupunki perusteli muun muassa henkilöstövajauksella, muiden hankintojen kilpailuttamisella, keskusvaraston siirrolla ja koronapandemialla. Virasto katsoi, ettei hankintoihin ollut hankintalain mukaista suorahankintaperustetta.

Virasto antoi 20.12.2021 Seinäjoen kaupungille huomautuksen hankintalain noudattamatta jättämisestä.

4.2.11 JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän pesulapalveluiden hankinnat

JIK-kuntayhtymä tuottaa sosiaali- ja terveystalouksia Ilmajoen ja Kurikan alueella. Kuntayhtymä oli kilpailuttanut pesulapalvelut vuonna 2009, mutta kilpailutuksen perusteella solmittu sopimus purettiin jo vuonna 2010. Kuntayhtymä hankki tämän jälkeen pesulapalveluja yksityisiltä toimijoilta suorahankintoina. Hankintojen ehdoista ja suorahankintojen jatkamisesta sovittiin osapuolten välillä sähköpostitse ja puhelimitse, eikä niistä tehty allekirjoitettuja sopimuksia. JIK perusteli suorahankintoja ja uuden kilpailutuksen lykkäytymistä muun muassa sote-uudistukseen liittyvällä epävarmuudella ja toi esille, että se oli myös ollut tyytyväinen suorahankitun palvelun laatuun. Suorahankittujen pesulapalveluiden arvo oli hieman yli 300 000 euroa vuodessa.

KKV katsoi päätöksessään, ettei vuosien 2020 ja 2021 suorahankintoihin ollut hankintalain mukaista suorahankintaperustetta. Virasto antoi 20.12.2021 JIK-kuntayhtymälle huomautuksen hankintalain noudattamatta jättämisestä.

4.3 Yhteenveto hankintalain 140 §:ssä tarkoitettujen kieltopäätösten ja sitoumusten määrästä ja sisällöstä (kieltopäätös)

Vuonna 2021 virasto ei tehnyt yhtään hankintalain 140 §:n 1 momentissa tarkoitettua päätöstä, jolla se olisi kieltänyt hankintayksikköä panemasta hankintapäätöstä täytäntöön kokonaan tai osittain.

4.4 Yhteenveto hankintalain 141 §:ssä tarkoitettujen esitysten määrästä ja sisällöstä sekä esitysten johdosta annetuista tuomioistuinratkaisuksista (*markkinaoikeusesitys*)

4.4.1 Yleistä markkinaoikeusesityksistä

Hankintalain 141 §:n 1 momentin mukaan, jos hankintayksikkö on tehnyt EU-kynnysarvot ylittävän hankinnan tai kansalliset kynnysarvot ylittävän liitteessä E tarkoitetun palveluhankinnan tai käyttöoikeussopimuksen suorahankintana ilman hankintalaissa säädettyä perustetta ja jos asiassa jo on tehty hankintasopimus, KKV voi esittää markkinaoikeudelle:

- 1) tehottomuusseuraamuksen määräämistä;
- 2) seuraamusmaksun määräämistä;
- 3) sopimuskauden lyhentämistä;
- 4) hankintapäätöksen kumoamista, edellyttäen, että virasto on esittänyt 1 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen määräämistä.

Mainitun pykälän 1 momentin esitöiden mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi esittää markkinaoikeudelle tehottomuusseuraamuksen ja seuraamusmaksun määräämistä tai yksinomaan seuraamusmaksun määräämistä, kun hankintayksikkö on tehnyt laittoman suorahankinnan.⁷ Kilpailu- ja kuluttajaviraston on seuraamusmaksua esittäessään otettava huomioon, mitä hankintalain 158 §:ssä säädetään seuraamusmaksun määräämisestä ja sen enimmäismäärästä markkinaoikeudessa.

Esitöissä on todettu, että markkinaoikeus määrää vain ne seuraamukset, joita Kilpailu- ja kuluttajavirasto on esittänyt. Esitöissä on lisäksi todettu, että Kilpailu- ja kuluttajavirastolla on toimivalta harkita yksittäistapauksissa, onko sopimuksesta tarpeen tehdä esitys markkinaoikeudelle. Se seikka, että hankintayksikkö ei ole tahallisesti toiminut hankintalain vastaisesti, ei estä seuraamuksen esittämistä. Selkeimmin seuraamuksen esittämistä koskevan kynnyksen ylittää tilanne, jossa suorahankinta näyttää olevan tehty hankintalain säännöksistä piittaamatta.

Hankintalain 158 §:n 3 momentin mukaan seuraamusta määrätessään markkinaoikeuden on otettava huomioon hankintayksikön virheen tai laiminlyönnin laatu ja valituksen kohteena olevan hankinnan arvo.

⁷ HE 108/2016 vp, s. 235.

KKV/571/14.00.60/2022
16.5.2022

Seuraamusmaksun määrä ei saa ylittää kymmentä prosenttia hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen arvosta.

Hankintalain 159 §:n 1 momentin mukaan markkinaoikeus voi Kilpailu- ja kuluttajaviraston 141 §:ssä tarkoitetusta esityksestä:

- 1) määrätä hankintayksikölle tehottomuusseuraamuksen;
- 2) määrätä hankintayksikön maksamaan valtiolle seuraamusmaksun;
- 3) määrätä sopimuskauden lyhennettäväksi;
- 4) kumota hankintapäätöksen.

4.4.2 Viraston esitysten johdosta vuonna 2021 annetut tuomioistuinratkaisut

4.4.2.1 Puolangan kunnan sosiaali- ja terveystalouden hankinta

Markkinaoikeus antoi asiassa ratkaisunsa 2.7.2021.⁸ Puolangan kunta päätti tammikuussa 2020 ilman hankintalain mukaisen kilpailutuksen järjestämistä kuuden vuoden jatkosopimuksesta Terveystalo kuntaturva Oy:n kanssa. Sopimus koski kunnan sosiaali- ja terveystalouden tuottamista, pois lukien erikoissairaanhoidon kustannusvastuu sekä vanhusten asumispalvelut. Ennen suorahankintana tehtyä jatkosopimuskautta palveluiden hankinta perustui vuonna 2012 kilpailutettuun ulkoistussopimukseen, jonka optiokausi päättyi 31.12.2019. Suorahankintana tehdyn jatkosopimuksen arvo oli yhteensä noin 7,3 miljoonaa euroa vuodessa. KKV:n arvion mukaan jatkosopimuskauden tekemiselle ei ollut suorahankintaperusteita. Myöskään olennaiselle sopimusmuutokselle ei ollut hankintalain mukaisia perusteita.

Markkinaoikeus katsoi antamassaan ratkaisussa, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen liittyvät epävarmuustekijät eivät muodostaneet ennalta arvaamatonta syytä, josta aiheutuva äärimmäinen kiire oikeuttaisi suorahankinnan tekemiseen. Kyse ei ollut myöskään lisätilauksesta. Markkinaoikeus katsoi, että sopimuksen ajallinen pidentäminen kuudella vuodella sekä sopimuksen sisällöllinen supistaminen puolittamalla hankinnan vuosiarvo ovat olleet alkuperäiseen sopimukseen tehtyjä olennaisia sopimusmuutoksia. Muutokset eivät olleet sallittuja millään oikeuttamisperusteella. Puolangan kunta määrättiin maksamaan valtiolle viraston esityksen mukaisesti 120 000 euron seuraamusmaksu hankintalain vastaisesta suorahankinnasta.

⁸ MAO 183/21, diaarinumero: 2020/343, antopäivä: 2.7.2021.

KKV/571/14.00.60/2022
16.5.2022

Alun perin virasto vaati esityksessään seuraamusmaksun lisäksi myös sopimuskauden lyhentämistä. Markkinaoikeuskäsittelyn aikana hankintayksikkö teki kuitenkin uuden tarjouskilpailun perusteella hankintasopimuksen, joka korvasi aiemmin tehdyn jatkosopimuksen. Virasto ilmoitti markkinaoikeudelle, että se ei enää vaadi sopimuskauden lyhentämistä, mikäli markkinaoikeus katsoo, että helmikuussa 2020 tehty sopimus on jo päättynyt. Markkinaoikeus totesi ratkaisussaan, ettei asiassa ollut tarpeen lausua sopimuskauden lyhentämistä koskevasta vaatimuksesta.

4.4.2.2 Kymsoten silmälääkäripalveluiden hankinta

Markkinaoikeus antoi asiassa ratkaisunsa 21.4.2021.⁹ Kymsote ulkoisti suurimman osan silmätautien erikoisalan lääkäripalveluista Coronaria Silmäklinikka Oy:lle suorahankinnalla vuodeksi huhtikuun 2019 alusta maaliskuun 2020 loppuun. Kymsote oli ilmoittanut, että se kilpailuttaa palvelut sopimuskauden aikana tai palaa tuottamaan niitä itse. Kymsote teki kuitenkin uuden suorahankinnan ajalle 1.4.–30.9.2020. KKV:n selvitysten mukaan Kymsoten suorahankintaan ei ollut hankintalain mukaisia perusteita.

Markkinaoikeus katsoi antamassaan ratkaisussa, että hankinnalle ei ollut hankintalain mukaista suorahankintaperustetta. Ratkaisun mukaan sopimuksen voimassaolon jatkaminen oli olennainen sopimusmuutos, johon ei soveltunut mikään sopimusmuutoksen oikeuttava poikkeamisperuste. Hankintayksikön olisi siten tullut kilpailuttaa hankinta hankintalain säännösten mukaan. Kymsote määrättiin maksamaan valtiolle viraston esityksen mukaisesti 40 000 euron seuraamusmaksu lainvastaisesta suorahankinnasta.

4.4.2.3 KHO:n päätös 92/2021 (4.3.2021), Kainuun sairaanhoitopiirin kuvantamislaitteisto

Kilpailu- ja kuluttajavirasto esitti 12.9.2018 markkinaoikeudelle 25 000 euron seuraamusmaksun määräämistä Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymälle EU-kynnysarvot ylittävästä hankintalain vastaisesta 3D-kuvantamislaitteiston suorahankinnasta.

⁹ MAO:120/21, diaarinumero: 2020/376, antopäivä: 21.4.2021.

KKV/571/14.00.60/2022
16.5.2022

Markkinaoikeus määräsi 13.6.2019 Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymälle KKV:n esityksen mukaisesti 25 000 euron seuraamusmaksun. Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä valitti markkinaoikeuden ratkaisusta.

Korkein hallinto-oikeus (KHO) hylkäsi 4.3.2021 antamallaan ratkaisulla Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän markkinaoikeuden päätöstä koskevan valituksen.¹⁰ Markkinaoikeuden määräämä 25 000 euron seuraamusmaksu laittomasta suorahankinnasta jäi voimaan. Kyseessä on toinen KHO:n ratkaisu, joka liittyy KKV:n tekemään esitykseen hankinta-asioissa.

4.4.3 Vuonna 2021 tehdyt hankintalain 141 §:n mukaiset markkinaoikeusesitykset

Vuonna 2021 virasto ei tehnyt yhtään hankintalain 141 §:n mukaista esitystä markkinaoikeudelle seuraamusten määräämiseksi.

¹⁰ KHO 92/2021, diaarinumero: 3420/2/19, antopäivä: 4.3.2021.